

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده مدیریت، گروه بازرگانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: مدیریت مالی

عنوان:

بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی مودیان امور مالیاتی استان البرز

استاد راهنما:

دکتر غلامرضا زمردیان

پژوهشگر:

کاوه حاتمی

زمستان ۱۳۹۳

تقدیم به

س

س

س

س

تشکر و قدردانی

س

س

س

س

س

س

س

چکیده

پژوهش حاضر در صدد بررسی عوامل موثر بر فرار مودیان از پرداخت مالیات می باشد. پس از شناسایی این عوامل پیشنهاداتی برای کاهش فرار مالیاتی ارائه گردیده است.

تحقیق حاضر این پرسش را دنبال می کند که آیا عواملی چون جایگاه فردی و اجتماعی افراد، خدمات دستگاه مالیات استان و عوامل روانی که از عوامل تشکیل دهنده مدل فرار مالیاتی هرکولاس^۱ می باشند تا چه اندازه بر فرار و اجتناب مودیان از پرداخت مالیات، تاثیر دارند. این پژوهش از نوع پژوهش های کاربردی و میدانی می باشد. ابزار گردآوری داده ها پرسش نامه بوده است و جامعه آماری آن را متخصصان مالیاتی اشخاص حقوقی، حقیقی و مالیات بر مصرف (ارزش افزوده) امور مالیاتی استان البرز، شهر کرج، تشکیل داده اند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده که با توجه به حجم محدود جامعه آماری، تعداد ۱۰۰ نفر تعیین شده است.

نتایج این تحقیق نشان می دهد که، از نقطه نظر متخصصان مالیاتی، عوامل روانی و به ترتیب بیشترین و جایگاه فردی و اجتماعی افراد کمترین تاثیر را بر فرار مالیاتی مودیان دارا می باشد.

کلمات کلیدی: مالیات^۲، فرار مالیاتی^۳ و مدل فرار مالیاتی هرکولاس.

---

^۱ - Herculaas Tax Evasion Model

^۲ - Tax

^۳ - Tax Evasion

چکیده

فصل اول: کلیات

پیشگفتار

۱-۱- بیان مساله

۲-۱- اهداف پژوهش

۳-۱- اهمیت موضوع

۴-۱- سوالات و فرضیات پژوهش

۵-۱- مدل تحقیق

۶-۱- متدولوژی تحقیق

۷-۱- قلمرو تحقیق

۸-۱- جامعه آماری و حجم نمونه

۹-۱- روش گردآوری اطلاعات

۱۰-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

۱۱-۱- استفاده کنندگان نتایج

۱۲-۱- محدودیت ها مشکلات

۱۳-۱- تعاریف متغیر ها

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیقات

مقدمه

۱-۲- تاریخچه دریافت مالیات

۲-۲- تعریف مالیات

۳-۲- فرهنگ مالیاتی

۴-۲- آثار اجتماعی مالیات

۵-۲- مودیان مالیاتی

۶-۲- فرار مالیاتی

۷-۲- اقتصاد زیرزمینی

۸-۲- عدالت اقتصادی

۹-۲- اعتماد به دولت

۱۰-۲- سرمایه اجتماعی

۱۱-۲- انگیزه های فرار مالیاتی

۱۲-۲- آسیب شناسی نظام مالیاتی

۱۳-۲- نسبت مالیات ها به تولید ناخالص داخلی

۱

۲

۳

۴

۴

۵

۶

۷

۷

۷

۸

۸

۹

۹

۹

۱۲

۱۳

۱۳

۲۰

۲۳

۲۵

۲۶

۲۷

۳۵

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۱

۴۱

۴۲	۱۴-۲- سهم مالیات در منابع عمومی دولت
۴۳	۱۵-۲- تمایز بین فرار مالیاتی و اجتناب مالیاتی
۴۵	۱۶-۲- شکاف مالیاتی
۴۶	۱۷-۲- زمینه های پیدایش فرار مالیاتی
۴۸	۱۸-۲- وقفه های مالیاتی، تورم و تاثیرات آنها
۵۰	۱۹-۲- نرخ مالیات
۵۴	۲۰-۲- رابطه مالیات و توسعه
۵۵	۲۱-۲- مالیات در قانون اساسی
۵۵	۲۲-۲- مالیات و اهداف آن در اسلام
۵۷	۲۳-۲- عوامل موثر در ظرفیت مالیاتی
۵۸	۲۴-۲- رابطه بین مالیات و انجام وظایف تخصیصی، توزیعی و تثبیتی دولت
۵۹	۲۵-۲- عدالت مالیاتی
۶۰	۲۶-۲- مدل مفهومی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی
۶۳	۲۷-۲- سابقه موضوع
۶۶	۲۸-۲- مروری بر مباحث مطروحه
۶۷	فصل سوم: روش تحقیق
۶۸	مقدمه
۶۸	۱-۳- روش تحقیق
۶۹	۲-۳- متغیرها و شاخص های تحقیق
۶۹	۳-۳- روشهای جمع آوری اطلاعات
۷۲	۴-۳- روایی و پایایی پرسش نامه ها
۷۳	۵-۳- جامعه ی آماری
۷۴	۶-۳- برآورد حجم نمونه و روش اندازه گیری
۷۵	۷-۳- روش نمونه گیری
۷۵	۸-۳- روش های تجزیه و تحلیل اطلاعات
۷۸	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش
۷۹	مقدمه
۷۹	۱-۴- آمار توصیفی
۸۳	۲-۴- آزمون فرضیه های تحقیق
۸۳	۱-۲-۴- آزمون فرضیه فرعی اول
۸۶	۲-۲-۴- آزمون فرضیه فرعی دوم
۸۹	۳-۲-۴- آزمون فرضیه فرعی سوم

۹۲	۴-۲-۴- آزمون فرضیه اصلی
۹۵	۳-۴- آزمون تحلیل واریانس فریدمن
۹۶	۴-۴- بررسی تطبیقی یافته ها با پژوهش های دیگر
۹۸	فصل پنجم: خلاصه، نتیجه گیری و پیشنهادات
۹۹	مقدمه
۹۹	۱-۵- خلاصه موضوع و روش تحقیق
۱۰۴	۲-۵- نتایج آزمون فرضیات
۱۰۸	۳-۵- نتیجه گیری و بررسی تطبیقی یافته های تحقیق
۱۱۰	۴-۵- پیشنهادات پژوهش گر
۱۱۰	۱-۴-۵- پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق
۱۱۲	۲-۴-۵- پیشنهادات مبتنی بر مبانی نظری
۱۱۳	۳-۴-۵- پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی
	منابع و مأخذ
	چکیده انگلیسی

۴۲	جدول ۱-۲: درآمدهای مالیاتی دولت (مستقیم و غیر مستقیم)
۵۴	جدول ۲-۲: نرخ های مالیاتی
۶۳	جدول ۳-۲: عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی
۷۱	جدول شماره ۱-۳: ابعاد متغیرها و تعداد کلی سؤالات هر کدام
۷۹	جدول شماره ۱-۴: توزیع فراوانی مربوط به جنسیت متخصصان
۸۱	جدول شماره ۲-۴: توزیع فراوانی مربوط به سطوح تحصیلات متخصصان
۸۲	جدول شماره ۳-۴: توزیع فراوانی مربوط به سابقه کار متخصصان
۸۴	جدول شماره ۴-۴: متغیرهای وارد شده/ خارج شده جایگاه فردی و اجتماعی
۸۴	جدول شماره ۴-۵: خلاصه مدل
۸۴	جدول شماره ۴-۶: تحلیل واریانس رگرسیون
۸۵	جدول شماره ۴-۷: ضرایب رگرسیون و مقدار ثابت آن
۸۷	جدول شماره ۴-۸: متغیرهای وارد شده/ خارج شده خدمات دستگاه مالیاتی
۸۷	جدول شماره ۴-۹: خلاصه مدل
۸۷	جدول شماره ۴-۱۰: تحلیل واریانس رگرسیون
۸۸	جدول شماره ۴-۱۱: ضرایب رگرسیون و مقدار ثابت آن
۸۹	جدول شماره ۴-۱۱: متغیرهای وارد شده/ خارج شده عوامل روانی
۹۰	جدول شماره ۴-۱۲: خلاصه مدل
۹۰	جدول شماره ۴-۱۳: تحلیل واریانس رگرسیون
۹۱	جدول شماره ۴-۱۱: ضرایب رگرسیون و مقدار ثابت آن
۹۲	جدول شماره ۴-۱۵: متغیرهای وارد شده/ خارج شده فرضیه اصلی
۹۳	جدول شماره ۴-۱۶: خلاصه مدل
۹۳	جدول شماره ۴-۱۷: تحلیل واریانس رگرسیون
۹۴	جدول شماره ۴-۱۸: ضرایب رگرسیون و مقدار ثابت آن
۹۶	جدول شماره ۴-۱۹: میانگین رتبه ها در آزمون فریدمن به منظور بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی
۹۶	جدول شماره ۴-۲۰: معنی داری آزمون فریدمن

فهرست فرمول ها

صفحه

۷۲

فرمول ۱-۳: ضریب آلفای کرونباخ

۷۴

فرمول ۲-۳: فرمول کوکران

۷۵

فرمول ۳-۳: رگرسیون چندگانه

۷۶

فرمول ۴-۳: تجزیه و تحلیل واریانس فریدمن

فهرست اشکال

صفحه

۲۳	شکل ۱-۲. فرهنگ مالیاتی
۴۹	شکل ۲-۲: نرخ تورم ماهانه سال های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳
۸۰	شکل شماره ۴-۱ فراوانی مربوط به جنسیت متخصصان
۸۰	شکل شماره ۴-۲ فراوانی مربوط به سطح تحصیلات متخصصان
۸۱	شکل شماره ۴-۳ فراوانی مربوط به سابقه کار متخصصان

فصل اول

کلیات

پیشگفتار

اقتصاد پنهان و غیررسمی بر خلاف اقتصاد رسمی کشور، قانون و قاعده های مصوب را نمی پذیرد و محیط خود را براساس ضوابط رفتاری موجود در این اقتصاد مشخص می کند نه بر اساس قوانین رسمی موجود. این امر نشان می دهد که اخلاق قانون مدارانه که در اقتصاد رسمی با استناد به قانون، فرهنگ یا هر معیار دیگر وجود دارد، الزاماً در اقتصاد زیر زمینی مطرح نمی شود. ضابطه ها و استانداردهای اقتصاد زیر زمینی معیارهای جمعی و اجتماعی نیست. در جوامع مختلف براساس سلیقه تحقیق گران، اسم برگزیده این نوع اقتصاد تفاوت داشته و در موارد متعدد برخی از اسامی معنای خاص می یابند که تنها بخشی از اقتصاد غیررسمی را نشان می دهند. با وجود سابقه طولانی، اقتصاد پنهان نخستین بار در سال ۱۹۶۹ عنوان شده است. هر چند در ظاهر چنین به نظر می رسد که وجود این اقتصاد با پدیده هایی نظیر فقر، بیکاری، کم کاری و عارضه های اقتصادی مشابه همراه است، ولی این نوع نگاه حاکی از شناخت محدود از ماهیت اقتصاد غیر رسمی است. اقتصاد غیررسمی مجموع های از فعالیت های اقتصادی است که ویژگی های کلی آن درست به اندازه اقتصاد رسمی کشورها، گسترده است و این بخش می تواند بسیاری از ویژگی های اقتصاد متشکل و رسمی را داشته باشد، اما صرفاً از نظارت و کنترل دولت خارج بماند. حوزه حضور اقتصاد غیررسمی مبحثی متکی بر قضاوت های فردی است که در واقع هرگز نمی توان با قاطعیت مرزهای مشخصی برای آن تعیین کرد.

مالیات مهم ترین منبع تامین مالی هزینه های حاکمیتی دولت در هر کشوری محسوب می شود. با توجه به اینکه در ایران بودجه دولت متکی به درآمد های حاصل از فروش نفت و منابع طبیعی است، نقش مالیات در تامین منابع دولت و اداره آن تاکنون نتوانسته آن چنان که شایسته است پر رنگ باشد. ظرفیت مالیاتی به عنوان حجم پرداخت مالیاتی - که جامعه باید آنرا بپردازد- در کشور به نحوی بالا است و این توان از یک طرف به درآمد ها، مصارف و سرمایه گذاری ها متکی بوده و از طرف دیگر با اهداف بلند مدت و میان مدت برنامه ریزی های کوتاه مدت ارسال مرتبط است (محبوبی و دیگران، ۱۹۱، ۱۳۹۰).

۱ ۴ - بیان مساله

سوال اصلی: چه عواملی بر گسترش فرار مالیاتی تاثیر گذار می باشند؟

ساختار گذشته مالیاتی در ایران به گونه ای شکل گرفته که درآمدهای مالیاتی سهم ناچیزی از کل درآمد های دولت و تولید ناخالص ملی را تشکیل می دهد. از طرفی بخش عمده همین درآمدهای اندک مالیاتی نیز به صورت مالیات های مستقیم بوده که مالیات بر شرکت های دولتی و مالیات بر حقوق هم بیشترین سهم از از مالیات مستقیم را تشکیل می داده است. بنابراین ساختار مالیاتی ایران در دهه های گذشته غیر عادلانه، نا کارآمد و پر هزینه بوده و نتوانسته است مشوق سرمایه گذاری ها و فعالیت های سالم اقتصادی و تامین کننده هزینه های دولت باشد.

به همین دلیل اصلاح نظام مالیاتی کشور در چند دهه گذشته همواره یکی از مسائل مهم اقتصادی در سطح کلان بوده و در تمامی برنامه ها و طرح های ساماندهی و اصلاحی کشور مورد تاکید سیاست گذاران قرار گرفته است. از جمله مشکلات نظام مالیاتی مذکور که زمینه ساز بروز بسیاری از مفاسد مالی و اقتصادی بوده می توان به مواردی مانند: وجود نارسایی در قوانین موجود و و هم چنین در دستگاه مالیاتی، کمبود ممیزین مالیاتی مجرب و با انگیزه قوی و اختیارات کافی، نزولی بودن نرخ های مالیاتی در عمل، برخوردهای ناعادلانه مالیاتی، غیر عادلانه بودن نرخ های مالیاتی، کندی عمل سیستم مالیاتی، تبانی مودی و ممیز، فرارهای مالیاتی، حساب سازی های مالیاتی، دستی بودن سیستم مالیاتی و فقدان یک مرکز

قوی اطلاعات مالیاتی اشاره نمود. بر اثر نارسایی های مذکور (به ویژه اقلام غیر واقعی درآمد ها از سوی مودیان مالیاتی و فرارهای مالیاتی) همه ساله درصدی از تولید ناخالص داخلی کشور خارج از شمول مالیات قرار می گیرد و موجب عدم تحقق اهداف پیش بینی شده در مورد درآمدهای مالیاتی و عدم تحقق عدالت مالیاتی می شود (اخباری و دیگران، ۸۹، ۱۳۹۰). بنابراین، در این تحقیق قصد داریم تا مسئله اصلی تحقیق که همانا عوامل موثر بر فرار مالیاتی است را شناسایی کنیم.

۱-۲- اهداف تحقیق

از اهداف اصلی تحقیق حاضر بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی در نظام مالیاتی ایران بوده و هدف کاربردی تحقیق این است که نتایج این تحقیق قابل استفاده در نظام مالیاتی ایران بوده و موجب بهبود نقش آن در اقتصاد گردد.

به طور کلی این تحقیق با

هدف آرمانی:

رفع معضل فرار مالیاتی در نظام مالیاتی ایران

با هدف ویژه:

بررسی عوامل تاثیر گذار بر فرار مالیاتی مودیان امور مالیاتی استان البرز

و با هدف کاربردی:

شناسایی عوامل تاثیر گذار بر فرار مالیاتی و ارائه راه کارهایی جهت رفع این معضل در امور مالیاتی استان البرز طراحی و اجرا گردیده است.

۱-۳- اهمیت موضوع

مالیات یکی از نیازهای کشورهای مدرن به حساب می‌آید. این کشورها سعی می‌کنند تمامی نیازهای حاکمیتی خود را از طریق دریافت مالیات برطرف کنند. البته نباید این نکته مغفول واقع شود که هر چند وجود امنیت به عنوان هدف وظایف حاکمیتی دولت، اصلی‌ترین نیاز شهروندان نیز محسوب می‌شود اما این تنها کارکرد حکومت‌ها و تنها حقی نیست که از جانب آنها و به نفع عموم مردم تامین می‌شود

بسیاری از نیازهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، مدنی و سیاسی عموم مردم از وظایف اصلی دولت‌های مدرن به حساب می‌آیند که مالیات شاه‌کلید برآورده شدن این نیازهاست. اما برخی شهروندان جوامع کمتر توسعه‌یافته هنوز به مالیات به عنوان یک ابزار حاکمیتی و مخالف حقوق شهروندی نگاه می‌کنند. این نگاه مذمت شده دلیلی است برای سوق داده شدن عموم مردم به سوی فرار مالیاتی؛ یعنی اینکه از ضعف‌های قوانین مالیاتی به طوری استفاده شود که این اعمال منجر به پرداخت نکردن مالیات شود. متأسفانه در کشور ما نیز این مشکل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی کم نیست و باید برای آن فکری اساسی شود. بنابراین شناخت و شناساندن درست این موضوع می‌تواند به رفع بسیاری از معضلات کشورها کمک شایانی نماید.

۱-۴- سوالات و فرضیات تحقیق

۱-۴-۱- سوالات تحقیق:

بر اساس مدل مفهومی تحقیق سوالاتی به شرح زیر طراحی و مورد بررسی قرار گرفت:

۱-۴-۱-۱- سوال اصلی به شرح ذیل می‌باشند:

- چه عواملی بر ایجاد انگیزه فرار مالیاتی مودیان تاثیر می‌گذارد؟

۱-۴-۱-۲- سوالات فرعی تحقیق به شرح ذیل می‌باشند:

- آیا جایگاه فردی افراد بر فرار مالیاتی آنها تاثیر گذار است؟

- آیا عوامل روانی بر فرار مالیاتی تاثیر گذار است؟

- آیا کیفیت خدمات ارائه شده توسط دولت بر فرار مالیاتی آنها تاثیر گذار است؟

۱-۴-۲- فرضیات تحقیق:

بر اساس مدل مفهومی تحقیق فرضیاتی به شرح زیر طراحی و مورد بررسی قرار گرفت :

۱-۴-۲-۱- فرضیه اصلی تحقیق به شرح ذیل می باشد:

- بین جایگاه فردی و اجتماعی فرد، عوامل روانی و خدمات دستگاه مالیات استان در عدم پذیرش

مالیات و فرار مالیاتی رابطه معنا داری وجود دارد.

۱-۴-۲-۲- فرضیات فرعی تحقیق به شرح ذیل می باشند:

- بین جایگاه فردی و اجتماعی فرد(سن، جنسیت، درجه اجتماعی، گروه های مرجع، میزان

تحصیلات) در عدم پذیرش مالیات و فرار مالیاتی رابطه معنا داری وجود دارد.

- بین خدمات دستگاه مالیات استان(جرایم قانونی، نظارت و بازرسی، توان علمی ماموران مالیاتی)

در عدم پذیرش مالیات و فرار مالیاتی رابطه معنا داری وجود دارد.

- بین عوامل روانی(نگرش، شخصیت، هنجارهای اجتماعی، خدمات دریافتی از دولت) در عدم

پذیرش مالیات و فرار مالیاتی رابطه معنا داری وجود دارد.

۱-۵- مدل تحقیق

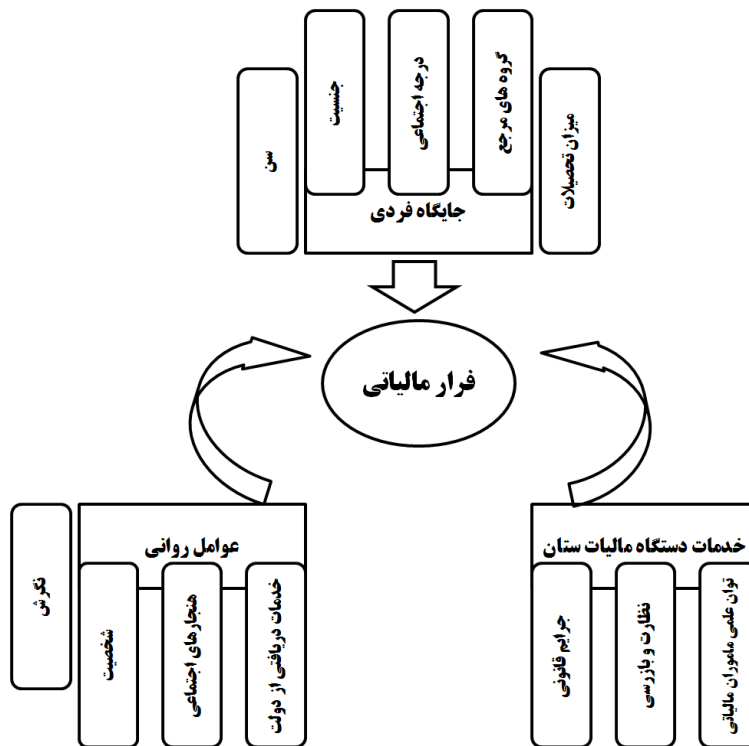
بر اساس تحقیقات انجام شده (Jan Herculaas Venter,2012) جهت بررسی روابط بین متغیرهای

اثرگذار بر فرار مالیاتی مدلی مفهومی همانند شکل ۱ پیشنهاد می گردد. این تحقیق رابطه بین عوامل

تاثیرگذار بر عدم پذیرش و فرار مالیاتی در سه مقوله جایگاه فردی، عوامل روانی و خدمات دستگاه

مالیات استان را بررسی کرده و بر اساس مدل یک فرضیه اصلی و سه فرضیه فرعی شکل گرفته، که در

ادامه به بررسی مدل مفهومی تحقیق به صورت شکل شماره ۱ خواهیم پرداخت.

شکل (۱): مدل مفهومی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی افراد

۱-۶- متدولوژی تحقیق

از دو جنبه مورد بررسی قرار می گیرد:

از حیث هدف، تحقیق حاضر از نوع تحقیق کاربردی بوده و از حیث روشی که در تحقیق حاضر به کار گرفته خواهد شد، روش توصیفی از نوع پیمایشی میباشد. توصیفی از این نظر که در روش توصیفی پژوهش گر به دست کاری متغیرها نپرداخته (برعکس روش تجربی) و متغیرها را همان طور که هست، مورد بررسی قرار می دهد. هم چنین پیمایشی از این نظر که ابزار مورد استفاده در تحقیق (پرسشنامه) در میدان (جامعه) توزیع می شود. با توجه به تعاریف بالا، روش تحقیق توصیفی و از نوع پیمایشی می باشد.

در این تحقیق گردآوری اطلاعات به دو صورت کتاب خانه ای، تارنماهای اینترنتی و اطلاعات اولیه از طریق پرسشنامه و سوالات آزاد می باشد. روایی و پایایی پرسشنامه ی تعبیه شده توسط آلفای کرونباخ مورد آزمون قرار گرفت که برابر با ۸۲ درصد می باشد.

۷-۱- قلمرو تحقیق

قلمرو تحقیق حاضر از لحاظ مکانی متخصصان امور مالیاتی استان البرز در حوزه های اشخاص حقوقی، حقیقی و ارزش افزوده شهر کرج بوده و از لحاظ زمانی تابستان و پاییز سال ۱۳۹۳ شمسی و از نظر موضوعی بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرار مالیاتی مودیان امور مالیاتی استان البرز می باشد.

۸-۱- جامعه آماری و حجم نمونه

در این مطالعه متخصصان امور مالیاتی استان البرز به عنوان جامعه آماری انتخاب شده اند. انتخاب افراد نمونه نیز از میان متخصصان امور مالیاتی حوزه اشخاص حقیقی، حقوقی و ارزش افزوده شهر کرج صورت خواهد پذیرفت که به پرسشنامه های تعبیه شده پاسخ خواهند داد.

از بین متخصصان امور مالیاتی مورد نظر اعضای نمونه به صورت تصادفی ساده انتخاب خواهند شد. حجم نمونه براساس فرمول جامعه محدود با حداکثر خطای E محاسبه خواهد شد:

$$n = \frac{NZ^2 pq}{NE^2 + Z^2 pq}$$

که در آن:

P: برآورد نسبت صفت متغیر، (P = ۰/۵)

Z: مقدار متغیر نرمال واحد، متناظر با سطح اطمینان ۹۵ درصد، ($z_{\alpha/2} = 1.96$)

ϵ مقدار اشتباه مجاز، ($\epsilon = 0.06$)

N: حجم جامعه محدود که تقریباً در حدود ۱۶۰ نفر می باشد.

مقدار P برابر با ۰/۵ در نظر گرفته شده است. زیرا اگر $P = 0.5$ باشد، n حداکثر مقدار ممکن خود را پیدا می کند. این امر سبب می شود که نمونه به حد کافی بزرگ باشد. (آذر، مومنی، ۱۳۸۰).

با در نظر گرفتن حجم جامعه و خطای حدی ۰.۰۵ حجم نمونه مورد بررسی برابر با ۹۸ نفر از متخصصان امور مالیاتی شهر کرج میباشد که برای اطمینان بیشتر حجم نمونه ۱۰۰ نفر در نظر گرفته شده است.

۹-۱- روش گردآوری اطلاعات

جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق موضوع، از منابع کتابخانه‌ای، مقالات، کتاب های مورد نیاز و نیز از شبکه جهانی اطلاعات (اینترنت) استفاده شده است. هم چنین جهت تحقیقات میدانی پرسش نامه ای مشتمل بر ۲۶ سوال بسته و یک سوال آزاد در بین اعضای نمونه پخش گردید.

۱۰-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این تحقیق، برای تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از نمونه‌ها از روش های آمار استنباطی استفاده شده است. روش های آماری هم چون ضریب همبستگی اسپیرمن و رگرسیون چند گانه استفاده شده است. هم چنین از نرم افزار SPSS نیز جهت تحلیل داده ها استفاده گردیده است.